

# รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา

## สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ

### The Model for the Development of Academic Leadership Behaviors of Directors of Education Division under the Sub- district Administrative Organizations in Sisaket Province

ปิยะ ล้วนแสง<sup>1\*</sup> ประหยัด ภูมิโคกรักษ์<sup>2</sup> และทนต์ศักดิ์ คุ่มไชนะ<sup>3</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

<sup>2</sup>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

<sup>3</sup>รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

\* Corresponding Author E-mail :

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยายประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการดีเด่น จำนวน 15 คน ว่า ควรมีพฤติกรรมทางวิชาการเป็นอย่างไรจากบุคคลดีเด่นทางการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 129 คน ว่า มีความต้องการอยู่ระดับใด ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบที่เหมาะสม และความเป็นไปได้ จากผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรูปแบบการพัฒนา จำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ จากผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้อำนวยการกองการศึกษามีความต้องการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ด้าน คือ การนิเทศและติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยการใช้วิจัยเป็นฐาน การสร้างความเข้าใจในกฎเกณฑ์การประเมินผล การสร้างและพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากรและทราบกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและโรงเรียน การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้โอกาสครูและบุคลากรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนาวิสัยทัศน์

2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ รูปแบบประกอบด้วย แนวคิดหลักการวัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการพัฒนาประกอบด้วย การประเมินก่อนการพัฒนา การพัฒนาตามรูปแบบ การประเมินหลังการพัฒนา การพัฒนาซ้ำและแนวทางที่จะนำรูปแบบไปใช้

3) ผลการตรวจสอบรูปแบบพบว่ามีเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

**คำสำคัญ :** รูปแบบการพัฒนา, พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ

## ABSTRACT

This research aimed to 1) study academic leadership behaviors of directors of Education Division under the Sub-district administrative organizations in Sisaket Province, 2) create the model for the development of academic leadership behaviors of directors of Education Division under the Sub-district administrative organizations in Sisaket Province and 3) assess the model for the development of academic leadership behaviors of directors of Education Division under the Sub-district administrative organizations in Sisaket Province. Descriptive research methodology consisted of 4 phase. Firstly, the study of the behaviors of 15 outstanding academic leaders was conducted in order to determine the desirable academic leadership behaviors. Secondly, the study of the academic leadership behaviors of 129 samples who were academic leaders was conducted to determine the need to develop their academic leadership behaviors. Thirdly, the assessment of the model including its appropriateness and possibility was carried out by 10 experts who specialized in the assessment of the development model. And fourthly, the examination of the model for the development of academic leadership behaviors was conducted by 12 experts during the group discussion.

Research findings showed that

1) Directors of Education Division needed to develop their academic leadership behaviors in the high level in 8 aspects: the supervision and the follow-up of the curriculum implementation, the support of the research-based vocational development, the creation of understanding in assessment criteria, the creation and development of personnel's leadership potential as well as their acknowledgement of related laws and regulations, the skills involving communication and information technology literacy, keeping track of both student and school progress, the encouragement of the cooperation among related people, the embracement of teachers and staff's participation in making decision relating vision development.

2) The creation of the model for the development of academic leadership behaviors consisted of the model's concepts, principles, and objectives. The development procedures consisted of the assessment prior to the development, the model-based development, the assessment after the development, the re-development and the guidelines for the model implementation.

3) The examination of the model showed that its appropriateness and possibility were in the highest level.

**Keywords :** Development Model, Academic Leadership

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2553 โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พบว่า คุณภาพ

การศึกษาของผู้เรียนทุกระดับชั้นส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะเป็นปัญหาสำหรับครูผู้สอนสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพัฒนาและปรับปรุง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดจากการจัด การเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ เทคนิค กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการจัดทำสื่อและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุด ต้องมีการพัฒนาครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่เรื่องงานวิชาการพร้อมทั้งมีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 ) และจากการที่ผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่ไปเฝ้าติดตามการกองการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นประจำ พบว่า ผู้อำนวยการกองส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในด้านจิตวิทยา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างล่าช้า และขาดความคล่องตัว จึงจำเป็นต้องหาแนวทาง แก้ไขปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทและเป็นกลไกสำคัญยิ่งก็คือผู้อำนวยการกองการศึกษา ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาและประสิทธิผลขององค์การหรือหน่วยงานใดที่ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของหน่วยงานนั้น ๆ และหากต้องการทราบว่า ผู้บริหารคนใดมีความเป็นผู้นำหรือมีภาวะผู้นำเหมาะสมหรือไม่นั้นก็ สามารถวัดได้จากประสิทธิผลของภาวะผู้นำ โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานขององค์การ การบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ความอยู่รอดขององค์กร ความเจริญเติบโตขององค์การ ความสามารถเผชิญวิกฤติขององค์การ ความพึงพอใจของผู้ตามที่มีต่อผู้นำการปฏิบัติงานหรือความผูกพันของกลุ่มที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีสภาพทางจิตวิทยาที่ดีของสมาชิก และความมีเสถียรภาพของสภาพของผู้นำในองค์การ (Yukl, 1989) ดังนั้นผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจะบริหารและจัดการศึกษาให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องมีการเสริมพลังด้วยการให้มีโอกาสฝึกและใช้ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ต้องอาศัยการอบรมและการพัฒนา แบบเข้มข้นภายในระยะเวลาที่เพียงพอ เพื่อสร้างผู้นำรุ่นใหม่ให้เป็นนักบริหารการศึกษามีอาชีพ ซึ่งการพัฒนาผู้บริหารถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งของ การบริหารบุคลากร เพราะเมื่อเวลาผ่านไปวิทยาการต่างๆ เจริญขึ้น เทคนิควิธีการทำงานเปลี่ยนแปลงไป แต่ความรู้ต่างๆ ลดน้อยลงจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม (กิตติมา ปรีดีติติก, 2532 ) องค์การหรือหน่วยงานใดหากขาดการพัฒนาบุคลากรแล้ว ย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การหรือหน่วยงาน ดังนั้น “คน” จึงยังเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการทำหน้าที่เป็นผู้นำหรือผู้บริหารองค์การระดับต่างๆ

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัย จะเห็นได้ว่ากระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีการสื่อสารได้ส่งผลทำให้สภาพภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในด้านการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งเน้น การกระจายอำนาจการบริหารทั้งเรื่องบุคคล งบประมาณ วิชาการ และการบริหารทั่วไป ไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นรูปแบบ

หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการที่จะทำให้เจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมได้นั้น จึงขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้กลไกสำคัญแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการอันเป็นนวัตกรรมใหม่ของการศึกษาไทยที่รองรับการกระจายอำนาจ ทั้งนี้ต้องอาศัยภาวะผู้นำสูง เหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต หากได้พัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถดำเนินกิจกรรมสนองนโยบายและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ ของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ

### วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา จากผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดีเด่นการศึกษาประจำปี 2552 จำนวน 15 คน โดยแบ่งการดำเนินการศึกษาเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการที่สำคัญและจำเป็นของผู้อำนวยการกองการศึกษา

#### 1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษา ดีเด่นด้านการศึกษาประจำปี 2552 จำนวน 15 คน

#### 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภทแบบมีโครงสร้าง

โดยแบบสอบถามแบ่งเป็นจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามกับคำถาม

### 1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

#### 1.3.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาจากคำถามปลายเปิดที่ได้จาก 1.3.1 แล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน จากนั้นใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญและความสอดคล้องของแนวคิดในภาพรวม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา ที่เป็นจริงและความต้องการการพัฒนา โดยสอบถามจากผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 129 คนเพื่อมาสังเคราะห์ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

#### 2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดศรีสะเกษ ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 179 คน ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 129 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

#### 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เป็นค่าความถี่ และร้อยละ

2.2.2 พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา ที่จำเป็นต้องพัฒนาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2.3 แบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 ร่างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาร่างเป็นรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ และมีการประเมินรูปแบบการพัฒนาแบบมีโครงสร้าง จำนวน 3 ช่วง คือการประเมินก่อนการพัฒนา การประเมินการพัฒนาตามรูปแบบ และการประเมินหลังการพัฒนา โดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนผู้ต้องการที่จะพัฒนาตนเองต้องประเมินตนเองก่อนการพัฒนาและประเมินตนเองหลังการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานการจัดการศึกษา จำนวน 12 คน เพื่อประเมินรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้ยึดหลักแนวคิดการประเมินรูปแบบของ Eisner (1976 )

### ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำนวน 8 ด้าน ดังนี้

1.1 การนิเทศและติดตามการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.74, S.D. = 0.72$ )

- 1.2 การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ โดยการใช้วิจัยเป็นฐานอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.67, S.D.=0.61$ )
- 1.3 การสร้างความเข้าใจในกฎเกณฑ์การประเมินผลอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.62, S.D.=0.64$ )
- 1.4 การสร้างและพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากรและทราบกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.14, S.D.=0.67$ )
- 1.5 มีความสามารถในการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.67, S.D.=0.67$ )
- 1.6 ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.91, S.D.=0.63$ )
- 1.7 การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.89, S.D.=0.62$ )
- 1.8 ให้โอกาสครูและบุคลากรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนาวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.38, S.D.=0.61$ )

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีองค์ประกอบได้แก่ 1) แนวคิดหลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) แนวทางที่จะนำรูปแบบไปใช้และมีกระบวนการพัฒนามี 4 ขั้นตอนคือ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา 2 การพัฒนาตามรูปแบบ 3 การประเมินหลังการพัฒนา 4 การพัฒนาซ้ำ ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน พบว่า การประเมินก่อนการพัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.79, S.D.=0.80$ ) การประเมินระหว่างการพัฒนาที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.39, S.D.=0.42$ ) การประเมินหลังการพัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.98, S.D.=0.06$ ) และผลการประเมินความเป็นไปได้ของโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน พบว่า การประเมินก่อนการพัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.79, S.D.=0.80$ ) การประเมินระหว่างการพัฒนาที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.39, S.D.=0.42$ ) การประเมินหลังการพัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.98, S.D.=0.06$ )

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ โดยการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน พบว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

## อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดศรีสะเกษ สรุปได้ว่า พฤติกรรมทั้ง 8 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ต่อมาได้สร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาประเมินรูปแบบการพัฒนา และการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา การดำเนินงานของผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการกองการศึกษา มี 8 ด้าน คือ

1. การนิเทศและติดตามการนำหลักสูตรไปใช้

2. การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ โดยการใช้วิจัยเป็นฐาน
3. การสร้างความเข้าใจในกฎเกณฑ์การประเมินผล
4. การสร้างและพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากรและกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง
5. มีความสามารถในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
6. ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและโรงเรียน
7. การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
8. ให้โอกาสครู และบุคลากรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนาวิสัยทัศน์

ส่วนวิธีการพัฒนาพฤติกรรมทั้ง 8 ด้าน นั้นส่วนใหญ่จะใช้วิธี การบรรยาย การเรียนรู้ด้วยตนเอง จาก 24 วิธีในการพัฒนา ซึ่งภาวะผู้นำดังกล่าวจะช่วยให้ ผู้อำนวยการกองการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ได้ประสบผลสำเร็จและการดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกับ Briggs (1997) ได้กล่าวถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน การพัฒนาทรัพยากรบุคลากรในโรงเรียน การให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน จากการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้นำพฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ และแนวคิดการสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ และแนวคิดการสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อร่างรูปแบบการพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิระดับเชี่ยวชาญ 10 ท่าน โดยการสอบถามความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเชี่ยวชาญมีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมไปปรับปรุงให้สมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยกำหนดองค์ประกอบเป็น 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดหลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของการศึกษา องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับทัศนะของประสิทธิ์ เขียวศรี (2544: 302) ที่นำเสนอแบบจำลอง การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4) การดำเนิน การพัฒนา 5) การประเมินผล การพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การนำเสนอการวิจัย 8) การประเมินผล และการติดตามผล สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2549) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารสู่ผลลัพธ์ของการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย 4 ส่วน และตอนการพัฒนา 4 ขั้น คือ 1) ขั้นการประเมินก่อนการพัฒนาเพื่อกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการ 2) ขั้นเตรียมการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 3) ขั้นดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะ 4) ขั้นประเมินผลหลังการพัฒนาและการดำเนินการ

ส่วนการนำเสนอเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ การพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ นั้น

พบว่า การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้รับ การประเมินให้สมบูรณ์และนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการสนทนากลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มีความเห็นร่วมกันว่ารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ในด้านโครงสร้างองค์ประกอบมี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดหลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนามี 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 2 การพัฒนา ขั้นที่ 3 การประเมินหลังการพัฒนา ขั้นที่ 4 การพัฒนาซ้ำ โดยสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับทัศนะของประสิทธิ์ เขียวศรี (2544) ที่นำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4) การดำเนินการพัฒนา 5) การประเมินผลการพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การนำเสนอการวิจัย 8) การประเมินผลและการติดตามผล สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2549) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สู่ผลลัพธ์ของการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย 4 ส่วน และตอนการพัฒนา 4 ขั้น คือ 1) ขั้นการประเมินก่อนการพัฒนาเพื่อกำหนดคุณลักษณะที่ต้องพัฒนา 2) ขั้นเตรียมการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 3) ขั้นดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะ 4) ขั้นประเมินผลหลังการพัฒนาและการดำเนินการ

## ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ หน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอาจนำไปประยุกต์ใช้โดยกำหนดให้ผู้อำนวยการของการศึกษา ศึกษาคู่มือการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลก่อน จากนั้นจึงจัดกิจกรรมตามวิธีการและกิจกรรมการพัฒนาที่กำหนดตามรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา

1.2 หน่วยงานที่นำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ ไปใช้ ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรม



ผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา ให้เข้าใจในรายละเอียดของการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา เป็นไปตามวัตถุประสงค์

1.3 การประเมินก่อนการพัฒนาเพื่อทราบพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษาควรให้หน่วยงานต้นสังกัดร่วมประเมินพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา

## 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา 8 ด้าน 40 คำถาม ซึ่งยังน้อยไปแต่ด้วยเงื่อนไขด้านเวลาผู้วิจัยจึงเลือกพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นก่อน มาจัดทำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น จึงมีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อีกหลายลักษณะที่ควรนำมาทำวิจัยและพัฒนาเพิ่มเติม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการประเมินพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา ที่เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

2.3 ควรมีการวิจัยรูปแบบการประเมินพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการของการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อื่นอีกต่อไป

## เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). **วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษา**

**สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กิตติมา ปรีดีติลล. (2532). **กระบวนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร : อักษรพิพัฒน์.

ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2544). **การเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นมาตรฐาน.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2549). **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาประเทศ.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

Briggs, Kerri. Layne.(1997). **Leadership in restructuring schools ; the development of an expanded framework.** University of Southern California.

Eisner.E(1976). **Educational connoisseurship and criticism: Their from functions in education.**n.p.

Yukl.G.A. (1989). **Leadership in organizations.** New Jersey : Prentice–Hall.